QO‘QON DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI ILMIY XABARLARI
(2026-yil 10-son)
PEDAGOGIKA
PEDAGOGY
https://doi.org/10.70728/c.series.ped.v08.i10.216

INGLIZ TILI MASHG‘ULOTLARIDA IJTIMOIY-MADANIY MAZMUNDAGI AUTENTIK MATERIALLARNI TANLASH MEZONLARI

Djurayeva Muxlisa Shadiyarovna
O‘zbekiston davlat jahon tillari universiteti tayanch doktoranti
Toshkent, O‘zbekiston
E-pochta: mukhlisa281087@gmail.com

Annotatsiya. *Maqolada ingliz tili mashg‘ulotlarida ijtimoiy-madaniy mazmundagi autentik materiallarni tanlashning uslubiy asoslari tadqiq etiladi. O‘zbekiston va xorij olimlarining ilmiy ishlari qiyosiy tahlil qilinib, manbaning asl kommunikativ vazifasi bilan undan ko‘zlangan o‘quv maqsadi o‘rtasidagi muvofiqlik asosiy masala sifatida ajratiladi. Madaniy mazmunning ishonchliligi, muloqot vaziyatining aniqligi, nutqiy imkoniyat, turli qarashlarni qamrab olish, talaba mustaqilligi va manbani tekshirish imkoniyati bo‘yicha tanlov mezonlari ishlab chiqiladi. Madaniyatga oid ayrim matnlar o‘quvchilar tasavvurida biryoqlama qarashni mustahkamlashi mumkinligi sababli materialni tanlash bilan uni muhokama qilish usuli o‘zaro bog‘liq holda ko‘rib chiqiladi. Taklif etilgan yondashuv asosida talabalar bajara oladigan manba tahlili namunasi, qiyosiy savollar va manba pasportining tarkibi bayon etiladi. Shuningdek, videolavha, xizmat ko‘rsatish sohasidagi yozishma va ommaviy axborot matnlarining o‘quv qiymatini aniqlash tartibi taklif qilinadi. Tadqiqot nazariy-uslubiy xususiyatga ega bo‘lib, unda tajriba-sinov natijalari keltirilmaydi. Olingan xulosalar ingliz tili o‘qituvchisi uchun dalillarga tayangan material tanlovini izchil tashkil etishga xizmat qiladi. Manba va xulosaning tekshirilishi asosiy metodik talab sifatida belgilanadi.*

Kalit so‘zlar: autentik material, ijtimoiy-madaniy mazmun, ingliz tili, manba tanlash, nutqiy vaziyat, madaniy qiyos, loyiha faoliyati.

КРИТЕРИИ ОТБОРА АУТЕНТИЧНЫХ МАТЕРИАЛОВ СОЦИОКУЛЬТУРНОЙ НАПРАВЛЕННОСТИ НА ЗАНЯТИЯХ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА

Аннотация. *В статье исследуются методические основания отбора аутентичных материалов социокультурной направленности для занятий английским языком. На основе сопоставительного анализа публикаций исследователей Узбекистана и зарубежных авторов разграничиваются исходная коммуникативная функция материала и его учебное назначение. Предложены критерии достоверности культурной*

информации, определённости ситуации общения, речевого потенциала, представленности разных точек зрения, самостоятельной работы студента и проверяемости источника. Показано, почему знакомство с отдельным культурным фактом не равнозначно развитию способности интерпретировать поведение собеседника. Для преподавателя разработана последовательность изучения источника, проверки его контекста и определения возможных учебных действий. Отдельно рассматриваются видеозаписи, общественные информационные сообщения и письменное взаимодействие в сфере обслуживания. В качестве методического результата представлены паспорт источника и вопросы для культурного сопоставления, которые позволяют избежать необоснованных обобщений о национальном поведении. Работа носит теоретико-методический характер и не содержит заявлений о проведённом эксперименте. Предложенные решения могут использоваться при подготовке учебных материалов и организации исследовательской работы студентов филологических направлений. Необходима проверяемая содержательная связь первоисточника, культурной интерпретации и конкретной учебной задачи.

Ключевые слова: аутентичный материал, социокультурное содержание, английский язык, отбор источников, речевая ситуация, культурное сопоставление, проектная деятельность.

CRITERIA FOR SELECTING SOCIOCULTURALLY RELEVANT AUTHENTIC MATERIALS IN ENGLISH LANGUAGE CLASSES

Abstract. *This article examines methodological grounds for selecting socioculturally relevant authentic materials for university English classes. A comparative reading of research published in Uzbekistan and abroad distinguishes the communicative function of an original source from the educational task assigned to it. The study proposes criteria concerning the reliability of cultural information, the clarity of the communicative situation, opportunities for spoken interaction, the representation of different perspectives, learner agency, and the verifiability of evidence. It explains why acquiring isolated cultural facts does not automatically provide students with the ability to interpret a speaker’s intentions or respond appropriately. A source-evaluation procedure is developed for video excerpts, public information notices, and service-related correspondence. A sample source profile and questions for comparing cultural practices are provided as practical outcomes. The analysis considers stereotypes created by decontextualized materials. The article is conceptual and methodological; it reports no classroom intervention or experimental outcomes from the author’s institution.*

Keywords: authentic material, sociocultural content, English language, source selection, communicative situation, cultural comparison, project work.

Kirish

Ingliz tili mashg‘ulotlarida madaniy mazmunni yoritish uchun video, intervyu, elektron yozishma, e’lon va kundalik muloqot namunalaridan foydalanish kengaydi. Biroq materialning

haqiqiy hayotdan olingani uning har qanday o‘quv vazifasi uchun birday yaroqli ekanini anglatmaydi. Qisqa videolavha undagi so‘zlarni tushunishga yordam berishi mumkin, lekin suhbatdoshlar o‘rtasidagi masofa, ularning mavqeyi va muloqotdan ko‘zlangan maqsad ochilmasa, talabalar nutqiy tanlov sabablarini ilg‘amaydi. Shu jihatdan autentiklikni faqat matn kelib chiqishiga oid belgi sifatida emas, vaziyatni tekshirish va izohlash imkoniyati bilan bog‘liq uslubiy tushuncha sifatida ko‘rish zarur.

O‘zbekistonlik olim G. Asilova (2023) xorijiy til sifatida o‘zbek tilini o‘rgatishda autentik materiallar tanlovini o‘quv maqsadi va til o‘rganuvchining ehtiyoji bilan bog‘laydi. Mazkur qarashni ingliz tilini o‘qitishga tatbiq etishda tillarning o‘zaro almashtiriladigan shakllari emas, material tanlashga doir umumiy didaktik talablar ahamiyatlidir. F. Masharipova (2015) loyiha asosida ishlashda talaba faoliyatining o‘quv materialini izlash va qayta ishlash bilan bevosita bog‘lanishini ko‘rsatadi. Demak, manba tanlash faqat o‘qituvchi zimmasida qoladigan tayyorgarlik bosqichi emas, ma’lum darajada talaba bajaradigan ilmiy-amaliy vazifa ham bo‘lishi mumkin.

Maqolaning maqsadi ingliz tili bo‘yicha og‘zaki nutq mashg‘ulotlarida madaniyatga oid autentik materiallarni tanlash va tekshirish mezonlarini asoslashdir. Buning uchun uch savol qo‘yiladi: materialning madaniy ma’lumot sifatidagi ishonchliligi qanday aniqlanadi; uning til o‘rganishga xizmat qiluvchi imkoniyati qay yo‘sinda ochiladi; manbani o‘quv vazifasiga moslashtirish jarayonida asl vaziyat buzilishining oldi qanday olinadi. Ishda tayyor dars natijalari emas, shu savollarga javob beradigan metodik yechimlar tahlil qilinadi.

Tadqiqot materiali va usullari

Tadqiqotning nazariy manbalari sifatida autentik materiallar, sotsiolingvistik va pragmatik kompetensiya, loyiha faoliyati hamda madaniyatlararo muloqotni yoritgan nashrlar tanlandi. G. Asilova, F. Masharipova, S. Ziyayeva, M. Yeshanov, M. Mallayev va A. Xodjimatova kabi O‘zbekistonda faoliyat yuritayotgan tadqiqotchilarning ishlari xorijiy adabiyot va Yevropa Kengashi tavsiyalari bilan qiyoslandi. Manbalar mazmunan tahlil qilindi, ular ko‘targan muammolar o‘zaro guruhlandi va o‘quv maqsadiga mos manba pasportining tarkibi ishlab chiqildi. Bu yondashuv o‘tkazilgan tajriba-sinovning statistik hisoboti emas, ilmiy adabiyotlarni talqin qilish hamda metodik loyihalash natijasidir.

Taqqoslashning asosiy birligi alohida so‘z yoki ibora emas, muloqot hodisasi deb belgilandi. Muloqot hodisasi deganda ishtirokchilar o‘rtasidagi munosabat, ularning maqsadi, vaziyat turi, nutqiy tanlov va kuzatiladigan javob birgalikda tushuniladi. Bunday birlik reklama yoki e’lonning faqat matnini o‘qishdan ko‘ra kengroq ma’lumot beradi. Masalan, mehmonni kutib olishga oid videoda tabassum yoxud birinchi aytilgan gap emas, suhbatni kim boshlagani, tanishlik darajasi, uchrashuvning rasmiyligi va keyingi nutqiy harakat ham hisobga olinadi.

Natijalar va muhokama

Manbalar tahlili autentik materialni tanlashda ikki xatolik uchrashi mumkinligini ko‘rsatadi. Birinchisi, madaniy fakt qiziqarli bo‘lgani uchun unga tegishli muloqot vazifasini aniqlamasdan darsga kiritishdir. Ikkinchisi, bir guruhga mansub shaxslarning ayrim xatti-harakatlarini butun madaniyat uchun o‘zgarmas qoida sifatida ko‘rsatishdir. A. Tkacheva (2023) an’anaviy darslarda ijtimoiy-madaniy kompetentlikning rivojiga to‘sqinlik qiladigan

omillarni tahlil qilgan; bunday cheklovlarni kamaytirish uchun faktni yodlash bilan vaziyatga mos qaror chiqarishni farqlash muhim. S. Ziyayeva (2023) sotsiolingvistik tanlovning ijtimoiy omillarga bog‘liqligini yoritgani ham shu zaruratni mustahkamlaydi.

Birinchi mezon manba kelib chiqishining tekshirilishidir. Unda muallif yoki tashkilot, e’lon qilingan sana, dastlabki auditoriya va material olingan muhit aniqlanadi. Manba internetda tarqalgani uchun avtomatik ravishda reprezentativ hisoblanmaydi. Masalan, kulgili montajlangan video muayyan nutqiy odatning odatiy ko‘rinishini emas, unga berilgan hajviy munosabatni aks ettirishi mumkin. Shunday hollarda talaba matnni tushunsa ham, xulosasini umumlashtirish huquqiga ega bo‘lmaydi. Manba pasportida tekshirib bo‘lmaydigan ma’lumotlar yashirilmasdan qayd etilishi lozim.

Ikkinchi mezon vaziyatning ijtimoiy aniqligidir. Bir xil inglizcha iltimos do‘stlar suhbatida, universitet qabulxonasida va xizmat ko‘rsatish bo‘limida turlicha idrok qilinishi mumkin. M. Yeshanov (2024) bo‘lajak ingliz tili o‘qituvchilarining pragmatik kompetensiyasini yoritishda nutqiy birliklarni ijtimoiy vaziyat bilan bog‘liq holda o‘rganish zarurligini ta’kidlaydi. Demak, materialda kim kimga murojaat qilayotgani, ularning munosabati hamda aytilgan gapning qanday vazifani bajarishi aniq bo‘lishi kerak. Bunday belgilarsiz til vositalarini «muloyim» yoki «qo‘pol» deb toifalash ilmiy jihatdan yetarli asosga ega emas.

Uchinchi mezon qarashlar xilma-xilligidir. Madaniyatni yagona namunaga keltirib qo‘yadigan material o‘rniga muayyan ijtimoiy amaliyotning kamida ikkita konteksti ko‘rinadigan manbalarga ustunlik berilishi maqsadga muvofiq. Masalan, «talabalar o‘qituvchiga qanday murojaat qiladi?» savoli uchun bir universitet videolavhasi yakuniy javob bo‘la olmaydi. Turli muassasalardan namunalarni solishtirish, rasmiy yo‘riqnomani kundalik suhbat bilan qiyoslash va farq sabablarini izlash talabaning mulohaza yuritishini kuchaytiradi. Bu talab har bir loyihada aynan ikki davlatni qarama-qarshi qo‘yish zaruratini tug‘dirmaydi; bir madaniyat ichidagi farqlar ham muhimdir.

To‘rtinchi mezon nutqiy faoliyatga o‘tish imkoniyatidir. A. Xodjimatova (2022) ingliz tilini o‘qitishda raqamli vositalarning o‘quv materiallarini turlicha shaklda taqdim etishdagi imkoniyatlarini ko‘rib chiqqan. Biroq texnik jihatdan jozibador materialning didaktik qiymati talabani qanday fikrlash va gapirishga undashi bilan belgilanadi. Talaba o‘qilgan matndagi faktni qayta aytib berish bilan cheklansa, ish axborotni takrorlash darajasida qoladi. Manba esa fikrga dalil keltirish, munosabat bildirish, tinglangan qarashni qayta ifodalash va o‘z qarorini tushuntirishga olib kelishi lozim.

Beshinchi mezon axloqiy va huquqiy ehtiyotkorlikdir. Ochiq tarmoqdagi har qanday suratni ko‘chirib, guruh oldida ko‘rsatish mumkin degan qarash noto‘g‘ri. Ayniqsa xususiy yozishma, o‘quvchi tasviri yoki ishtirokchining roziligisiz yozib olingan suhbat muammoli bo‘lishi mumkin. O‘quv topshirig‘i uchun umumfoydalanishdagi tashkilot matnlari, litsenziyasi ma’lum materiallar yoki muallif ruxsati olingan namunalar afzal. O‘qituvchi manbani tanlashda mazmuniy foyda bilan undan foydalanish chegarasini birgalikda baholashi kerak.

Oltinchi mezon baholashga mos kuzatiladigan mahsulot mavjudligidir. Natija faqat slayd ko‘rinishida bo‘lsa, talabaning ijtimoiy-madaniy mushohada yuritishi qayerda namoyon

bo‘lganini aniqlash qiyinlashadi. Shu sababli tanlangan material asosida manba pasporti, kontekstga oid savollar, ikki xil talqin, dalillangan og‘zaki izoh va qisqa xulosadan iborat ish paketi tayyorlanishi tavsiya etiladi. M. Mallayev (2025) tavsiflagan madaniyatlararo kompetensiya tarkibining murakkabligi ham yakuniy mahsulotni bitta yuzaki ko‘rsatkich bilan cheklamaslik kerakligini anglatadi.

Tanlash mezoni	Tekshiruv savoli	Kutiladigan o‘quv harakati
Manbaning kelib chiqishi	Muallif, sana va dastlabki muhit ma’lummi?	Manba pasportini tuzish
Vaziyatning aniqligi	Ishtirokchi, maqsad va munosabat ko‘rinadimi?	Muloqot sharoitini tavsiflash
Qarashlar xilma-xilligi	Bir hodisaga muqobil talqin topiladimi?	Kamida ikki izohni qiyoslash
Nutqiy imkoniyat	Manba dalillangan suhbatga sabab bo‘ladimi?	Og‘zaki fikrni himoya qilish
Axloqiy qonuniylik	Foydalanish huquqi va maxfiylik tekshirildimi?	Manba chegarasini belgilash
Natijaning kuzatilishi	Talabaning qarori nimada aks etadi?	Dalil, izoh va xulosani rasmiylashtirish

1-jadval. Autentik manbani saralashda qo‘llanadigan tekshiruv mezonlari

Jadvaldagi mezonlar tayyor test kaliti emas. Ular dastlabki saralashda «mos», «qisman mos» yoki «qo‘shimcha tekshiruv zarur» shaklida qo‘llanadi. Biror mezon bo‘yicha yetishmovchilikni boshqa mezondagi yuqori ko‘rsatkich bilan avtomatik qoplash to‘g‘ri emas. Xususan, manbaning kelib chiqishi aniqlanmagan bo‘lsa, uning qiziqarli yoki nutqiy jihatdan boyligi uni ishonchli dalilga aylantirmaydi. O‘qituvchi qarorining izohi ham qayd etiladi, chunki turli kurslardagi materialning vazifasi bir xil bo‘lmasligi mumkin.

Amaliy qo‘llash uchun «University communication» mavzusidagi loyiha vaziyati ko‘rib chiqilishi mumkin. Talabalarga ingliz tilida e’lon qilingan ikki universitetning konsultatsiya vaqti, elektron xat yozish tartibi yoki akademik maslahatga yozilish qoidalari taklif etiladi. Ular rasmiy sahifadagi talablarni saralab, ikki tizimni oddiygina «qattiq» va «erkin» kabi baholovchi yorliqlar bilan emas, qaysi muloqot harakati qaysi tartibga bog‘liqligini ko‘rsatib taqqoslaydi. Natija sifatida muloqot vaziyati xaritasi va og‘zaki maslahat tayyorlanadi. Ushbu misol metodik loyihalash namunasidir, ma’lum universitetda sinab ko‘rilgan tajriba sifatida taqdim etilmaydi.

Ikkinchi ish holati sifatida xizmat ko‘rsatish tashkilotlarining inglizcha savol-javob sahifalarini olish mumkin. Talaba qaytarish sharti, shikoyat bildirish yo‘li yoki uchrashuvni bekor qilish tartibi bo‘yicha ikki xil muassasaning ochiq ko‘rsatmalarini solishtiradi. O‘qituvchi «qaysi ibora eng muloyim?» tarzidagi yakkama-yakka savol o‘rniga «qaysi munosabat va huquqiy sharoitda ushbu ifoda maqsadga muvofiq?» deb so‘raydi. Shu tarzda til birligi ijtimoiy vaziyatdan ajratilmaydi, loyiha esa madaniyatlar haqidagi tayyor hukm emas, tekshiriladigan talqin ishlab chiqaradi.

R. O’Dowd (2021) virtual almashinuvdagi talabalar tajribasini tahlil qilarkan, o‘quv natijasi topshiriq tuzilishiga bog‘liq ravishda o‘zgarishini ko‘rsatadi. Fernández Peraza va Furumura (2022) esa loyihaviy hamkorlikni madaniyatlararo muloqot bilan bog‘laydi. Bu

ishlardan olinadigan ehtiyotkor xulosa shuki, asl materialni topish dastlabki shart xolos; uning ilmiy-uslubiy qiymati talabaning savol qo‘yishi, qarama-qarshi ma’lumotni tekshirishi va bahsda o‘z talqinini asoslay olishi bilan ochiladi. O‘qituvchining vazifasi ham tayyor madaniy xulosani yetkazishdan ko‘ra talqinning qanday dalilga tayanganini kuzatishdir.

Manbani tanlash to‘g‘risidagi qaror o‘quv dasturining aynan qaysi bosqichida ishlatilishiga ham bog‘liq. Nutqiy tajribasi nisbatan kam bo‘lgan talabaga qisqa, ishtirokchilari va maqsadi oson tiklanadigan material berish foydaliroq bo‘lishi mumkin. Murakkabroq vazifada esa bitta hodisaning turli manbalardagi tasvirlarini qiyoslash va ulardagi zidliklarni izohlash talab etiladi. Shunga qaramay, matnning qiyinligi so‘zlar soni yoki notanish atamalar ko‘pligi bilan o‘lchanmaydi. Ko‘rinishidan sodda ikki jumlalik murojaat ham ijtimoiy munosabatni tushunish nuqtayi nazaridan murakkab tahlilni talab qilishi mumkin.

Manba pasportida minimal tarzda uning sarlavhasi, muallifi yoki e’lon qilgan tashkilot, sana, asl havola, auditoriya va dastlabki vazifasi qayd etilishi tavsiya etiladi. Shu ma’lumotlardan keyin o‘qituvchi o‘quv vazifasini alohida yozadi: talabalar nima haqida dalil yig‘adi, qaysi muqobil fikrni tekshiradi va qaysi nutqiy harakatni bajaradi. Ikki ustunni aralashtirmaslik muhim. Masalan, reklamaning dastlabki vazifasi iste’molchiga ta’sir qilish bo‘lishi mumkin; uning darsdagi vazifasi esa iltifot, murojaat shakli yoki auditoriya taxminlarini tanqidiy tahlil qilishdan iborat bo‘lishi mumkin. Bu ikki maqsad bir-birini almashtirmaydi.

Material saralashni kichik guruh ekspertizasiga aylantirish ham mumkin. Har bir talaba bitta manba taklif qiladi va uning o‘quv vazifasi bilan bog‘liqligini asoslaydi. Guruh a’zolari bir-birining materialiga manba tekshiruvi, vaziyat aniqligi va ehtimoliy stereotip bo‘yicha savollar beradi. Bahs oxirida eng qiziqarli material emas, eng tekshiriladigan va belgilangan maqsadga mos material tanlanadi. Mazkur tartibning muvaffaqiyati o‘qituvchining dastlabki ko‘rsatmalari hamda so‘rovga javob qaytarish madaniyatiga bog‘liq; shu sababli unda olingan xulosalarni avtomatik ravishda barcha akademik guruhlarga tatbiq etish mumkin emas.

Xulosa

Autentik materialning darsga mosligi uning ommabopligi yoki tabiiy nutqni aks ettirishigagina bog‘liq emas. U izlanish mumkin bo‘lgan manba, yetarli darajada ochiq muloqot vaziyati, turli talqinlarni solishtirish imkoniyati va kuzatiladigan o‘quv mahsulotiga ega bo‘lishi kerak. Ishlab chiqilgan olti mezon madaniyatga oid manbani tasodifiy tanlashdan dalillangan tanlovga o‘tish uchun xizmat qiladi.

Nazariy tahlil natijalaridan kelib chiqib, loyiha topshiriqlarida talabaning vazifasini «madaniyat haqida ma’lumot yig‘ish» bilan cheklamaslik taklif etiladi. U ma’lumotning kelib chiqishini tekshirishi, vaziyatni tiklashi, ehtimoliy talqinlarni ajratishi va nutqiy yechimni asoslab berishi lozim. Taklif etilgan yondashuvning talaba natijalariga ta’siri esa kelgusida alohida tajriba-sinovda tekshirilishi kerak. Bunday chegaralash maqolada berilgan metodik tavsiyalarni tajriba orqali isbotlangan natijalar bilan chalkashtirmaslik imkonini beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

Asilova, G. A. (2023). O‘zbek tilini xorijiy til sifatida o‘qitishda autentik materiallarni tanlash tamoyillari. *O‘zbekistonda xorijiy tillar*, 6(53), 172–185. https://doi.org/10.36078/1703970114

Council of Europe. (2020). *Common European framework of reference for languages: Learning, teaching, assessment – Companion volume*. Council of Europe Publishing. https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages/cefr-companion-volume-and-its-language-versions

Fernández Peraza, A. V., & Furumura, Y. (2022). Project-based learning to develop intercultural communicative competence in virtual exchange contexts. *International Journal of Computer-Assisted Language Learning and Teaching*, 12(3), 1–17. https://doi.org/10.4018/IJCALLT.307059

Khodjimatova (Fakhrutdinova), A. A. (2022). Digital tools for teaching English. *O‘zbekistonda xorijiy tillar*, 5(46), 99–109. https://doi.org/10.36078/1671693146

Mallayev, M. A. (2025). Formation of intercultural communicative competence in the process of teaching a foreign language in a non-linguistic university (German language). *O‘zbekistonda xorijiy tillar*, 11(4), 109–128. https://doi.org/10.36078/1757917691

Masharipova, F. (2015). Project based learning in teaching English as a foreign language. *O‘zbekistonda xorijiy tillar*, 3(7). https://journal.fledu.uz/en/project-based-learning-in-teaching-english-as-a-foreign-language/

O’Dowd, R. (2021). What do students learn in virtual exchange? A qualitative content analysis of learning outcomes across multiple exchanges. *International Journal of Educational Research*, 109, 101804. https://doi.org/10.1016/j.ijer.2021.101804

Tkacheva, A. A. (2023). Identification of the main problems in the development of socio-cultural competence of university students in Uzbekistan through traditional teaching methods. *O‘zbekistonda xorijiy tillar*, 6(53), 202–219. https://doi.org/10.36078/1704094141

Yeshanov, M. U. (2024). Methodology for improving pragmatic competence in training future English teachers. *O‘zbekistonda xorijiy tillar*, 10(6), 178–198. https://doi.org/10.36078/1735415063

Ziyayeva, S. A. (2023). Formation of sociolinguistic competence of students studying German language: Factors and conditions. *O‘zbekistonda xorijiy tillar*, 4(51), 35–45. https://doi.org/10.36078/1692621437